

Butlletí 212

Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia

26 de maig de 2023

En aquest butlletí

El concepte del mes: L'última lliçó del professor Salvador Cardús

Coneix la Facultat: Entrevista a Marina Tovar i Mireia Bolívar

La veu de... ¿La universidad tiene sexo?

Espai de la Biblioteca

Notícies

- El Dia de les Famílies a la Facultat
- Corto Maltès: diàlegs des de la sociologia i la ciència política
- Acte de clausura de les pràctiques professionals amb Alumni
- Nous vídeos a l'apartat de pràctiques del web
- Visita de la Universitat de Toulouse al coordinador d'Intercanvis
- Spiritual flavours al seminari de recerca de l'ISOR

El concepte del mes: L'última lliçó del professor Cardús

“Som crèduls o descreguts? L’afebliment del pensament crític”: aquest és el títol de la darrera lliçó de Salvador Cardús, professor del departament de sociologia de la nostra facultat que es jubila enguany. Aquest 24 de maig l’esperaven a la Sala d’Actes de la Facultat els seus

alumnes actuals, més antics alumnes i col·legues de professió.

Actualment professor d’Epistemologia i de Sociologia de la comunicació, Cardús ha estat degà de la facultat i, com ell mateix ha recordat a l’inici de la classe, ha dedicat 50 anys a la sociologia. Ha precisat que si a la facultat s’estudia sociologia, després cal aprendre’n, cosa que ell va tenir el privilegi de fer com a part del grup de recerca ISOR, fundat per Joan Estruch, de sociologia de la religió. Així doncs, ha dedicat la lliçó a Joan Estruch, a dos llibres, *La imaginació sociològica* de Wright Mills i *La invitació a la sociologia* de Peter Berger, i als seus alumnes de quart.

Sense “pessimisme ni nostàlgia”, el sociòleg ha començat per deplorar la restricció progressiva dels espais de llibertat d’expressió, particularment a l’acadèmia. Proposa que potser és una tendència que forma part de la mateixa condició humana, aquestes por i sentiments permanents que ens porten a la reacció més que a l’acció, i que ell exemplifica clarament amb la por a les noves tecnologies. Cardús cita el clàssic de comunicació Neil Postman que a *Divertim-nos fins a morir* adverteix dels perills de la manipulació mediàtica, que podem contrarestar amb la comprensió d’aquestes noves pràctiques, en definitiva, sent capaços de domesticar-les.

La comprensió encuriosida és en sí mateixa paradoxal: la paradoxa esdevé estratègia d’observació per la sociologia, però també respon a l’ontologia de la realitat en la que estem immersos. Segons Cardús, la realitat social és complexa, i només des d’aquesta mirada dialèctica podem evitar tòpics i donats per descomptat.

Si la realitat és paradoxal, la dicotomia “societat crèdula o descreguda” deixa de tenir sentit: una alimenta l’altra. No és estrany, recorda el sociòleg, que l’any 2016 *l’Oxford Dictionaries* declarés paraula de l’any la post veritat. Post veritat entesa no com engany, sinó com a la disposició social de l’opinió pública a ser influenciada per emocions i creences personals més que no pas per fets objectius i proves empíriques.

Cardús segueix: una societat que apel·la a l'emoció parteix d'un culte a la subjectivitat. Cita autors com Chesterton o Huxley que ja avancen aquest domini del jo sentimental: el 1946 l'autor d'*Un món feliç* afirma que quan apareixen "les enquestes sobre el problema de la felicitat, apareix el problema d'estimar la servitud". Més recentment, a *Happycracia* d'Edgar Cabanas i Eva Illouz apunten a la mateixa direcció. "El culte de la subjectivitat substitueix, afirma Cardús, el sentiment de culpa per l'obligació de ser feliç". Illouz ens recorda com la indústria de la felicitat ha pres el control de les nostres vides.

Cardús remarca com ja el 1972 Joan Estruch relaciona la secularització amb la innovació religiosa, i el 1996 al seu discurs del IEC afirma que "la societat catalana no està presidida per la increença sinó per la credulitat". Tal com Peter Berger també proposarà, "la propensió de creure en ximpleries augmenta amb l'educació superior". En definitiva, Cardús defensa que la credulitat porta a la renúncia a la recerca de la certesa i la veritat.

Aquest narcisisme autorreferencial, afirma Cardús, ens tanca als altres i ens posa a la defensiva: només ens creiem a nosaltres mateixos, a la nostra pròpia experiència emocional. El sociòleg cita el Richard Sennett de 1974 a *The fall of the public man* on ja ens parla de les tiranies de la seducció- l'apel·lació a la intimitat com un replegament que ens porta a una suposada desocialització, sense la dimensió relacional que la mirada sociològica aporta a la vida quotidiana.

Com a resposta a ser un mateix com a dret subjectiu fonamental, una idea que Cardús ja avança als 80's, cal ser capaços de discriminar i de discernir. Cita un tweet de Manuel Delgado on anima les escoles a educar els infants per desconfiar de la seva pròpia subjectivitat, en un acte primigeni de socialització. En una línia semblant, Gilles Lipovetsky, crític de la hipermodernitat, descobreix el caràcter sagrat de l'autenticitat, valor que del camp de l'art salta a la quotidianitat.

Segons Cardús, es produeix en el discurs dels darrers anys una implosió de la vulnerabilitat: els discursos victimitzadors de les minores, emparades pel llenguatge inclusiu i el pensament políticament correcte, anticipa el risc, i, diu, "aplana el camí a la intromissió de l'Estat". Cita alguns exemples de la cultura de la cancel·lació com les reescriptures de Roald Dahl i els efectes de l'imperialisme acadèmic anglosaxó, tant a nivell de categories i marcs mentals com lingüístics. No obstant, també recorda com autors clàssics com Shakespeare, Kant i Marx eren racistes i masclistes seguint els criteris actuals, i que no per això recomanaria deixar de llegir-los. Cardús reivindica "el dret a la blasfèmia i el deure de tolerar l'insult". I formula cinc conclusions paradoxals:

1. La confiança social neix de la intel·ligència social, no es producte de la candidesa. La imaginació sociològica ens pot aportar la comprensió i compromís necessaris per consolidar aquests lligams de confiança.

2. El sentit crític és necessari per l'aprenentatge: l'autocensura a l'aula redueix competències i resultats.
3. Com més rics, més pessimistes. L'optimisme és un factor de protecció cerebral. No obstant, al departament de sociologia s'hi fomenta el pessimisme.
4. Cal tenir en compte la permanència de la condició humana més enllà de variacions contextuais.
5. La veritat importa: Som l'única espècie que coneixem que la pot buscar.

Agraïm aquesta darrera classe d'en Salvador que ens fa pensar. La jubilació no implica deixar l'activitat intel·lectual, ja que com ell mateix ha parafrasejat, " Deixem de treballar per posar-nos a fer feina". Li desitgem un proper curs 2023-2024 ben enfeinat!

Dafne Muntanyola

Vicedegana de Comunicació, Professionalització i TFG i professora de Sociologia

Coneix la Facultat: entrevistes a Marina Tovar i Mireia Bolívar

Emmarcat en l'acte de clausura de les Pràctiques Professionals del curs 2022 – 2023 que es va celebrar el 18 de maig a la Sala d'actes de la Facultat sota el títol "Encarar el futur: la mirada dels alumni", hem entrevistat a dues de les persones que van intervenir. Són la professora del Departament de Sociologia de la UAB Mireia Bolívar i l'acabada de graduar del grau de Relacions Internacionals, Mireia Tovar.

Qui ets i quina ha estat la teva trajectòria fins ara?

Soc la Marina Tovar, graduada en Relacions Internacionals (RRII) per la Universitat Autònoma de Barcelona l'any 2022. Estic cursant actualment un Erasmus Mundus Joint Master's Degree (EMJMD) en Seguretat, Intel·ligència i Estudis Estratègics coorganitzat per la Universitat de

Glasgow, Dublin City University i la Charles University a Praga; especialitzant-me en terrorisme, peacebuilding i intel·ligència. Per poder cursar els meus estudis, em van atorgar la Beca de Postgrau de Fundació la Caixa, cosa que em permet estudiar a temps complet. En l'àmbit professional, estic fent pràctiques a la UNOCC, un departament de les Nacions Unides encarregat en les gestions de crisis i les operacions de pau, i coordinant el departament d'intel·ligència de London Politica, una consultoria de risc polític "pro-bono" al Regne Unit.

Com ha estat el teu pas per la Facultat?

A la facultat, un element molt important i una manera indirecta per socialitzar va ser formar part de les organitzacions que hi havia consolidades a la facultat de Polítiques i Sociologia. Pot ser que la facultat sigui la més petita de tota l'Autònoma, però el teixit associatiu i la participació d'aquestes organitzacions dins del marc de la Universitat és molt actiu. Personalment, com a estudiant del grau de RRII, un cop van venir uns nois d'UNANIMUN el meu segon o tercer dia, a parlar sobre Models de Nacions Unides, i a mi em va interessar. Va ser una associació que va fomentar la meva passió per les RRII, i especialment per la seguretat internacional, un camp al qual aspiro a dedicar-me professionalment. Allà vaig participar com a Secretaria General, presidenta i ara Alumni de l'associació. Participar en associacions considero que és un pas molt important per explorar allò que pot interessar-te acadèmicament a més de conèixer persones i crear vincles.

Com va ser el final del grau, amb el TFG i pràctiques i l'inici de l'experiència professional?

El meu cas en aquesta etapa va ser una mica incerta i no gaire característica si ho comparem amb el cas dels meus companys. En l'últim curs, ja feia un any que feia pràctiques extracurriculars i tenia mig clar quins eren els camps de les RRII que volia explorar en el meu postgrau. La incertesa característica d'aquesta etapa se situava en el fet de si (1) podria accedir a la beca per cursar els meus estudis i (2) m'acceptarien al màster que volia fer. No obstant això, em van donar la beca i acceptar-me al Màster aleshores vaig continuar dintre de l'esperat, que es continuar formant-te i fent pràctiques si aquest era el cas.

Quines expectatives tenies en aquell moment?

Les meves expectatives després d'acabar el grau eren continuar fent pràctiques no remunerades, ja que la beca em permetia continuar fent això, mentre estudiava. El món laboral després d'acabar el grau és extremadament competitiu, especialment en el món de les Relacions Internacionals, i sabia que necessitava formar-me més i adquirir més experiència. També, he de reconèixer que el Màster també era una excusa per endarrerir la meva entrada formal al món laboral dos anys més. Quan acabes el grau, i parlo de Relacions Internacionals, que és el que vaig estudiar, és un sector molt competitiu i molt niche a la vegada. Quan estudies el grau, tendeixes a especialitzar-te en alguna cosa, i sabia que havia de continuar formant-me per poder optar a més ofertes de feina, especialment del camp al qual m'agradaria dedicar-me. Una qüestió molt rellevant i general en acabar el grau, és "i que faig jo ara amb la meua vida". A mi, en certa manera, però no de manera tan intensa, em va passar quan vaig acabar el grau, i encara em trobo en aquesta situació. Quan vaig just graduar-me portava un any fent pràctiques en contra terrorisme, però no sabia si era això al que professionalment volia dedicar-me. Trobar el camp que t'apassiona, és complicat, ja que les experiències professionals poden condicionar això, i la manca molts cops d'oportunitats per accedir a aquests camps sense experiència i formació prèvia. Per això, quan vaig acabar vaig triar un Màster genèric però amb possibilitat d'especialització, i per sort, he trobat pràctiques en altres camps, com la intel·ligència i les gestions de crisis, que són camps que m'apassionen.

Quins perfils professionals t'interessaven?

Abans de graduar-me amb els amics sempre feia la broma que volia ser un agent secret. Amb el temps, em vaig adonar que volia que el meu dia a dia en el món laboral fos interessant, diferent, i en part, caòtic. Volia trobar un camp que m'apassionés i fos versàtil, on cada dia fos diferent i sempre tingués ganes d'anar a treballar. El perfil professional que m'interessava era el d'analista d'intel·ligència o analista més genèricament. Després d'haver fet el grau i haver fet intel·ligència puc afirmar que és mentalment molt challenging, però molt gratificant, ja que les prediccions i l'anàlisi és la primera pedra per les recomanacions o les futures línies d'actuació.

Com vas identificar competències del grau útils pel mercat laboral?

En línia amb això, identificar competències rellevants per la posició a la qual vols aplicar i desenvolupar-les és crucial. Per exemple, en el meu cas, a mi m'agradaria treballar d'analista. Les "core competències" que se les anomena, inclouen pensament crític i capacitat d'anàlisi, "problem-solving" i communication, especialment saber adaptar-se al client. Amb les "core competències" identificades, has de buscar una manera de com ressaltar això en el teu currículum. Per exemple, amb el grau de Relacions Internacionals, aprens en certa manera analitzar temes de caràcter internacional, per exemple amb els essays que fas com a part de l'evaluació, o amb el Treball de Fi de Grau. Pel que he vist quan he aplicat per pràctiques, dues de les "core competències" més transversals i més ben valorades, són la capacitat d'analitzar (el que es diu critical thinking), "communication", però no només comunicar la idea de manera efectiva, clara i concisa, sinó també d'adaptar el missatge a la persona a qui ho estiguis donant, també conegut com adaptar el missatge a l'audiència.

Has tingut problemes o moments de canvi o dubte?

Parlant des de la meva experiència buscant pràctiques, quan volia canviar de field a un d'operacions de pau/crisis management o intel·ligència i deixar les pràctiques que portava fent durant els últims quasi dos anys, la meva manera de prendre decisions a l'hora de trobar feina va ser aplicar a poques coses, però posant-li dedicació a les ofertes per les quals volia postular. Quan busquem feina, tendim a ser bastant seleccionadors al principi de la recerca amb les ofertes que ens trobem. No obstant això, a mesura que el temps passa i veiem que no ens agafen, tendim a tenir menys ganes d'aplicar a coses, de posar-hi menys dedicació perquè "total no m'agafaran perquè m'he d'esforçar", i doncs aplicar a qualsevol cosa. Aquesta frustració la vaig patir quan vaig buscar feina com a recepcionista, a l'hora de canviar d'una feina a una altra quan estava estudiant el grau.

Tot i això, com he comentat anteriorment, trobo que és molt comú tenir moments en què et plantejes "és això el que realment vull fer?". Tanmateix, parlant com a acabada de graduar, aquesta situació és molt normal. **Està bé no saber què és el que vols fer i està bé parar:** És molt difícil sortir del grau i saber que vols fer per la resta de la teva vida. Està bé no saber què vols. De fet, és positiu i molt normal. No crec que acabi de descobrir la capsula de Pandora, però quan acabes el grau hi ha com una pressió de saber que vols fer, de continuar estudiant, de continuar formant-te, de continuar fent pràctiques. També està bé parar, si pots i econòmicament t'ho pots permetre, que això és un tema a part, i potser llegir sobre temes que t'agraden, fer un curs en línia gratuït d'allò que creus que pugui interessar-te, fer un petit "curset" d'alguna cosa per la qual tinguis curiositat, perquè és molts cops en aquests moments quan pots adonar-te que allò que has estudiat realment t'apassiona.

Quines recomanacions dones a futurs graduats i graduades que t'hagués agradat rebre a tu?

Principalment donaria dos consells:

1. **Crear una base acadèmica:** Quan acabes el grau, entres al món laboral amb el grau; però mil persones més també. Cursos en línia, des de MOOCs a plataformes en línia d'aprenentatge com Coursera, EDx o d'altres donen molt valor afegit a la teva candidatura, i especialització, diferenciant-te de la resta. En aquests casos, has de pagar pel diploma, és a dir, el curs és gratuït, però potser hauràs de pagar entre 25 o 60 euros pel títol. No obstant, si ets estudiant de la UAB o de qualsevol altra universitat, pots tenir-ne un de manera gratuïta a l'any.

2. **Fer activitats extracurriculars/participar en una youth organization de temes que t'interessin:** En línia amb la secció anterior, la indecisió de no saber què és el que vull fer, i no poder adquirir experiència professional en el sector molts cops és frustrant. Tot i això, hi ha moltes organitzacions juvenils i de young professionals.

Qui ets i quina ha estat la teva trajectòria fins ara?

Soc la Mireia Bolibar, professora del departament de sociologia de la UAB. Jo vaig fer els estudis en aquesta facultat (llicenciatura, màster i doctorat). Ja durant el període predoctoral vaig fer algunes estades a l'estranger, però sobretot un cop acabats els estudis, vaig donar una mica de voltes: vaig marxar a fer una estada postdoctoral a Alemanya, vaig rebre beques d'investigació per fer recerca a la UPF, vaig guanyar una plaça de professora lectora a la UB i més recentment una de professora agregada de nou a la UAB.

Com ha estat el teu pas per la Facultat?

Tinc molt bon record de l'època d'estudiant, vaig tenir la sensació d'aprendre moltes coses interessants, adquirir competències útils i de conèixer gent amb qui hem mantingut una bona relació personal i professional.

Com va ser el final del grau, amb el TFG i pràctiques i l'inici de l'experiència professional?

Jo vaig llicenciar-me el 2007 i per tant no vaig fer TFG. Recordo que al acabar la carrera tenia moltes ganes i il·lusió per la nova etapa que començava però alhora molts dubtes i incerteses. Vaig fer servir els serveis d'orientació del COPIS i de Barcelona Activa, que em van ajudar una mica, i també vaig parlar amb alguns professors amb qui tenia confiança sobre possibles vies de desenvolupament professional.

Quina perfils professionals t'interessaven?

M'interessava tant la intervenció com la investigació social. Per això, em vaig posar a treballar com a tècnica de projectes en serveis d'atenció local a la immigració, i en projectes de participació, per una banda, i alhora vaig seguir estudiant, en paral·lel. Un cop vaig posar-me a fer el doctorat i vaig conèixer més el món universitari "des de dins" ja em vaig decantar per la investigació i la docència. Crec que va ser útil fer un tastet de les dues coses per acabar-me de decidir.

Has tingut problemes o moments de canvi o dubte?

Si, vaig estar a l'atur en alguns moments. Sobretot vaig sentir molta incertesa quan havia acabat la tesi i hi havia poques oportunitats laborals postdoctorals a Catalunya. Això em van acabar empenyent a marxar a l'estranger un temps. Va ser una decisió una mica forçada per les circumstàncies i pel que es demana a nivell curricular per fer carrera acadèmica a Espanya, però després l'experiència va ser acabar sent positiva.

Quines recomanacions dones a futurs graduats i graduades que t'hagués agradat rebre a tu?

Donaria tres consells. Primer, que escullin les primeres feines sobretot pel tipus de competències, coneixements i contactes que puguin extreure'n, per anar agafant experiència i conèixer el que es cou en l'àmbit professional.

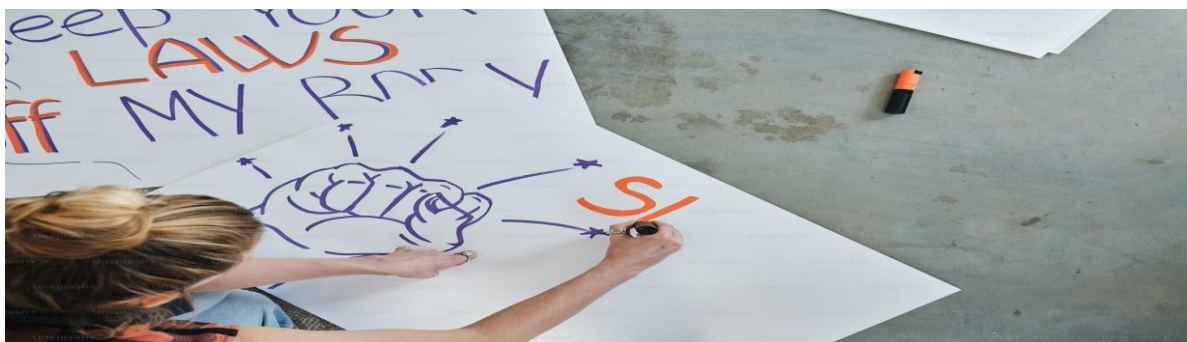
Segon, que confiïn en ells mateixos i se sentin capaços. És a dir, que tinguin ambició, i aprenguin a sobreposar-se a les pors i atrevir-se a fer coses que no imaginaven que podrien fer. Donada la socialització de les noies, potser seria un consell sobretot per elles: vigilar no caure en el síndrome de la impostora i creure en les pròpies qualitats, independentment dels èxits o reconeixements exteriors.

Finalment, que cuidin les seves xarxes. Establir vincles sòlids és molt important. No es tracta, però, de generar vincles purament instrumentals, relacions "falses", sinó relacions de confiança i de cooperació, que a més de brindar-nos oportunitats laborals també ens permetin compartir les dificultats en context laboral precari i competitiu.

Gemma Viñeta

Becària de comunicació de la Facultat

La veu de... ¿La universidad tiene sexo?

Us animem a participar a *La veu de...*, una secció en què l'alumnat de la Facultat pot enviar-nos textos perquè es publiquin al butlletí! Si tens algun escrit ens el pots fer arribar comunicacio.fcps@uab.cat.

Segregación y violencia en la universidad: dos caras de una misma moneda

Llevo 4 años en esta universidad y en este período he visto y vivido muchas cosas dentro de ella. Cuando miro en retrospectiva, curiosamente, hay cosas que me han acompañado durante todos estos años, por ejemplo, miedo de expresar libremente mi sexualidad y mi género o comentarios y actitudes machistas hacia mis compañeras y amigas. A veces, tal vez desde la inocencia, me pregunto cómo es posible que suceda esto en una universidad. Una universidad que escogí precisamente por los valores que representa. Por eso, y desde la misma inocencia que me hago la pregunta, mediante las herramientas de análisis que me ha aportado esta institución, trataré de responderme ¿cómo es posible que, en una universidad, que ocupa a nivel mundial de los mejores puestos en los rankings en igualdad de género y reducción de las desigualdades, sea una universidad en la que se produzcan situaciones de LGTBI-fobia y de violencias machistas? En primer lugar, introduciré algunos de los datos presentados en el Claustro de diciembre 2022 por el Observatori per a la Igualtat de la UAB (OI) y de los resultados de la Macroencuesta de Violencia contra la Mujer de 2019 realizada a nivel estatal. Y, en segundo lugar, trataré de dar cuenta teórica desde la perspectiva de género sobre lo vivido y visto.

El informe anual de 2022 del OI, recoge un total de 52 casos de discriminación, acoso o violencias machistas y LGTBI-fóbicas atendidos por el mismo OI y por la Unidad de Psicogénero durante el transcurso del año pasado. Un total de 14 de estos casos fueron ejercidos por una persona del PDI y 7 por una persona del alumnado. Además, mientras que 43 casos fueron ejercidos por hombres, 47 fueron sufridos por mujeres. Concretamente, estamos hablando de 17 casos de violencia machista, 10 casos de acoso sexual, 7 casos de otros tipos de acoso o violencias, 5 casos de agresión sexual o violación, 3 casos de acoso por razón de sexo, 3 casos de LGTBI-fobia y 1 caso de acoso por razón de orientación sexual.

La Macroencuesta de Violencia contra la Mujer de 2019, a cargo de la Delegación del Gobierno contra la Violencia de Género, constata que 4 de cada 10 mujeres residentes en España y mayores de 16 años han sufrido acoso sexual a lo largo de su vida. En 7% de los casos el acosador fue un jefe o superior, en 13% otra persona del trabajo (hombre), en 6% un

compañero de clase y en 2% un profesor. Y, 7 de cada 100 mujeres (también mayores de 16 y residentes de España) han sufrido violencia sexual. En 6% de los casos el agresor fue alguien del trabajo, en 5% un compañero de clase y en 1% un profesor. Por tanto, la universidad en cuanto institución laboral y formativa no debería ser ninguna excepción en la que se den estas situaciones.

De hecho, no es de extrañar. Millet, en su libro de Política Sexual (1970), afirmaba que las universidades, como vía del poder y esencia de la política, se hallan «enteramente en manos masculinas», lo que según Hartmann (1979) en las sociedades capitalistas, excluye a las mujeres de los trabajos bien pagados. Según el IV Pla d'acció per a la igualtat de gènere de la UAB (2019), cuyos datos hacen referencia a la misma universidad, de 2012 a 2017 la proporción de profesoras funcionarias catedráticas pasó tan solo del 24% al 27% y la de catedráticas contratadas se quedó estancada en el 13%. Las posiciones laborales con mayor presencia femenina en 2017 fueron claramente las profesoras colaboradoras permanentes (89% de la plantilla), profesoras lectoras (59%) y profesoras investigadoras postdoctorales (57%). Pero en la UAB no existe sólo segregación vertical, sino también horizontal: aunque en ningún área de conocimiento, en 2017 las profesoras llegaran a representar al menos el 50% de la plantilla del profesorado, donde más presencia tenían era en las ciencias humanas (46% de la plantilla) y donde menos, en las ciencias experimentales y tecnológicas (35%).

Podemos observar discriminación de género también más allá de la segregación vertical y horizontal. Como estudiante de sociología, he pasado por el proceso necesario de aprender sobre y de los padres fundadores de la sociología, pero no ha sido hasta 4to de carrera, que me enteré de que existían sociólogas coetáneas, que por ser mujeres y porque sus objetos de estudio no cuadraban con el corpus científico que estaban construyendo sus compañeros, han sido eliminadas de la sociología. Idea que ha sido apuntada por autoras, como por ejemplo, Arango (2005) tratando de responder la pregunta si la universidad tiene sexo.

En resumidas cuentas, y respondiendo a mi pregunta con otra pregunta, cómo queremos que la universidad sea un sitio seguro, libre de machismo y LGTBI-fobia, cuando formamos parte de una institución históricamente androcéntrica, en la que, actualmente, las posiciones más prestigiadas siguen ocupadas mayoritariamente por hombres y las más precarizadas por mujeres. Una universidad donde buena parte del conocimiento que aprendemos fue construido por los clásicos, hombres que borrarón a sus coetáneas, tal y como evidencian Lengermann y Niebrugge (2019).

Philip Rodríguez V.
Estudiante

**Este texto es un resumen de un ensayo escrito para la asignatura de Sociología del Género impartida por Sara Moreno Colom.*

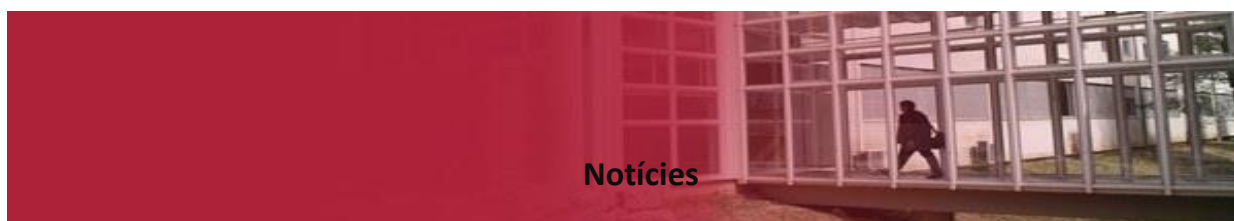

Espai de la Biblioteca

La Biblioteca de Ciències Socials també s'ha sumat a l'homenatge a Fausto Miguélez amb una **exposició presencial** que podreu visitar a les vitrines de la planta 0 i amb una **exposició virtual** que podeu consultar a:

<https://mirades.uab.cat/exposicions/biblioteques/faustomiguelez>

El Dia de les Famílies a la Facultat

Dissabte 6 de maig la Facultat de Ciències Polítiques i de Sociologia va acollir un centenar d'assistents al Dia de les Famílies que, com ja és tradició, s'organitza en el marc de les activitats de promoció de titulacions de la UAB.

Aquesta trobada té un to informal que la fa molt diferent de la resta d'activitats de promoció. La nostra Facultat no té ni platós de tele, ni laboratoris, ni estables, ni la mena de coses que deuen tenir a Medicina. Vam fer una ruta per les aules renovades, vam seure a la sala de juntes i vam anar responent diferents dubtes mentre continuàvem la visita per les instal·lacions de la Facultat. La darrera parada va ser la Biblioteca de Ciències Socials on ens va rebre el seu

equip que ens va explicar les novetats d'aquest fantàstic espai que es troba en constant actualització.

La degana de la FCPS i el vicedegà d'Ordenació Acadèmica vam ser els encarregats de rebre les famílies en dos torns, a les 10 h i a les 12 h, en el que també s'hi va sumar el rector per dir unes paraules encoratjadores i plenes d'orgull per la UAB. La Melania Fortes de l'SLIPI i les nostres UABers de promoció, la Marina Muñoz i la Judith Rauet, ens van acompanyar en tot moment garantint que tot sortís a la perfecció.

Olga Serradell, degana, i Oriol Costa, vicedegà d'Ordenació Acadèmica

Corto Maltès: diàlegs des de la sociologia i la ciència política

El passat 19 de maig es va celebrar a la Facultat una sessió de debat al voltant d'un personatge de còmic clàssic, el '**Corto Maltès**', obra del dibuixant

italià **Hugo Pratt** (1927-1995). Va ser un acte organitzat per la Facultat, en el marc del Minor de Desenvolupament Sostenible i Ciutadania Global, per tal d'explorar les potencialitats pedagògiques del còmic i la novel·la gràfica per a donar compte de conceptes, teories i fenòmens sociològics i politològics.

La sessió es va estructurar a partir d'una primera intervenció d'un ponent expert en l'obra d'Hugo Pratt, el crític d'art i gestor cultural **Paco Linares Picó**, membre de la societat Cong S.A., que gestiona internacionalment el llegat del dibuixant italià. A continuació, quatre professors de la Facultat van fer sengles reflexions més curtes analitzant l'obra de Pratt, i en concret la sèrie del Corto Maltès, des de diferents angles sociològics i politològics. Ací us en fem un breu resum.

Paco Linares Micó va mostrar, a través d'una molt interessant aproximació biogràfica, els itineraris creuats entre l'autor, Hugo Pratt, i el personatge del Corto Maltès. Va iniciar el relat amb el naixement del dibuixant a la Venècia del 1927, en plena expansió del feixisme italià i en el si d'una família plenament involucrada en la política del moment, motiu pel qual el seu pare és destinat a Etiòpia formant part de l'exèrcit colonial. Això fa que Hugo Pratt passés la seva adolescència en aquella part d'Àfrica, on descobrí una diversitat de cultures i formes de vida, cosa que es reflectirà en tota la seva obra posterior.

Pratt roman a Etiòpia fins que hi arriba l'exèrcit anglès i en foragita els italians, però en aquell moment el futur dibuixant ja havia après a relativitzar les pàtries i a adaptar-se a les situacions canviants. El seu pare mor a Etiòpia mentre ell retorna a Venècia amb la resta de la família, on contribueix a l'entrada dels aliats a la ciutat i es reabilitua entre el caos del moment. La Itàlia de la postguerra és un lloc difícil i ple de penúries, però Hugo Pratt i uns quants amics que tot just acaben d'assolir la majoria d'edat decideixen posar en marxa una revista de còmic infantil, que té un cert èxit i els permet un bon aprenentatge a base de copiar els còmics americans d'abans de la guerra (Milton Caniff, Will Eisner, etc.).

Hugo Pratt parteix d'un important bagatge lector (Conrad, London, Stevenson, etc.), va veure molt cinema dels anys 30 i 40, i va consumir molt còmic dels anys 20 i 30. A partir d'aquí, va generar una obra molt personal, plena d'aventures exòtiques i amb una acusada actitud que desafiava tots els dogmes del moment, en la que hi va barrejar nombrosos episodis autobiogràfics fins arribar a un punt en el que costa destriar quan parlen els seus personatges i quan parla ell.

Paco Linares Micó va explicar com un editor argentí va contractar aquell grup de joves dibuixants i guionistes de Venècia i se'ls va endur a Buenos Aires, on durant els anys 50 hi havia una indústria editorial i de còmic molt potent. Hugo Pratt va viure dècada i mitja a Argentina i va col·laborar amb les principals revistes i guionistes, en particular amb Héctor Oesterheld, amb qui desenvolupa diverses històries que han esdevingut clàssiques, com Sgt. Kirk o Ernie Pike. Són històries on el personatge principal adopta el punt de vista dels antagonistes i en fa de portaveu. Són personatges híbrids, que a través de mecanismes d'empatia passen voluntàriament del centre als marges, renuncien a certs privilegis per tal de solidaritzar-se amb els grups oprimits, motiu pel qual encara són més molestos per a l'ordre establert.

És a finals dels anys 60 quan Hugo Pratt, després del periple argentí i d'una breu estada a Londres, retorna a Itàlia contractat per un nou editor que li dona carta blanda. És aleshores quan produeix 'La balada de la mar salada' (1967), una llarga història que transcorre en els preliminars de la I Guerra Mundial en territoris del Pacífic. És allà on fa la primera aparició el personatge del Corto Maltès, com un personatge secundari. Però el magnetisme que li sap atorgar Pratt, tant estèticament (Paco Linares va dir que estava basat en l'actor Burt Lancaster) com per actituds, el convertirà en el protagonista d'una llarga sèrie que es recopilarà en 12 àlbums publicats al llarg de quasi tres dècades, fins la

mort de l'autor el 1995. Tot i que Hugo Pratt va seguir dibuixant altres històries i personatges, la popularitat del Corto Maltès va eclipsar bona part de la seva obra per al públic en general.

Paco Linares Micó va explicar també les característiques gràfiques de l'obra de Pratt. A través de l'anàlisi de diverses pàgines i vinyetes del Corto Maltès, ens va mostrar algunes de les seves aportacions tècniques que el van convertir en mestre de l'art seqüencial. La rellevància estètica i artística de l'obra ha fet que hagi sigut el primer autor de còmic que ha estat programat per grans museus internacionals.

Per finalitzar la seva exposició, Paco Linares Micó va insistir en el concepte de cultura popular i en els intents de certs sectors de separar-la de l'alta cultura. En aquest sentit, el Corto Maltès seria un intent d'esborrar aquests límits i d'apostar per una cultura de qualitat que arribi a tothom. El món del còmic ha hagut de lluitar molt per treure's l'etiqueta de cultura inferior o infantil, i autors com Hugo Pratt ja fa dècades que van demostrar que és una forma d'expressió tan exigent i elaborada com ho pot ser la literatura o el cine, amb capacitat d'arribar a molta gent. Tot i això, també és cert que per a consumir art seqüencial es requereix un aprenentatge que del que no tothom disposa. Potser d'aquí les reticències d'alguns sectors socials per aproximar-se a aquest mitjà d'expressió

Després d'un breu debat, va arribar el moment de les intervencions del professorat de la Facultat.

La dimensió de gènere

Va començar la professora **Pilar Carrasquer** (professora de sociologia del treball, vida quotidiana i gènere) amb una mirada en clau de gènere de la sèrie del Corto Maltès. Va remarcar la singularitat de les relacions entre homes i dones que s'hi representen, amb unes dones fortes i una masculinitat no hegemònica que contrasten amb el context històric en el que transcorren les aventures (en la cruïlla entre el segle llarg i el segle curt, en termes de Hobsbawm). La Pilar va definir el Corto Maltès com un pària culte, solitari i sense domicili, que es va trobant en situacions de conflictes en la perifèria del capitalisme, on ensopega amb dones impossibles per a ell, que fan verosímil la seva solitud.

Pilar Carrasquer va posar diversos exemples de personatges femenins interessants que apareixen en la sèrie, la majoria immerses en processos de redefinició de la seva estructura social. És el cas, per exemple, de Marina

Seminova, que va considerar com un bon retrat de la classe ociosa de Veblen, és una dona culta que mira de buscar-se la vida en un context en el que la seva classe social està en decliu. O Banshee Ohara, una dona petitburgesa activista en el conflicte irlandès que rebutja unir-se a Corto per tal de no provocar-li desgràcies. O el cas de Shangai Lil, una revolucionària xinesa que posa per davant el canvi social del seu país. En tots els casos, elles sempre tenen l'última paraula, i aquesta paraula acostuma a ser "NO". Tenint en compte que són obres publicades durant els anys 70 i 80 del segle passat, amb uns personatges ubicats als anys 10 i 20, s'hi presenten unes relacions de gènere molt innovadores i actuals, totalment allunyades dels estereotips masculistes que acostumen a omplir bona part de la indústria cultural. D'acord amb la Pilar Carrasquer, aquesta extraordinària modernitat del Corto Maltès i de l'autor, sovint no és reconeguda pels crítics contemporanis, sovint menys moderns i més normatius que el propi Corto i Pratt.

El canvi social

Alejandro Godino, investigador postdoctoral del QUIT, va plantejar l'anàlisi des de les teories del canvi social. Va iniciar l'exposició comparant el Corto Maltès amb els superherois americans (Superman, Batman, Capità Amèrica, etc.), els quals acostumen a protagonitzar unes històries on algun "dolent" genera un conflicte i els herois fan el possible per resoldre'l i tornar a l'ordre de les coses inicial. D'alguna manera, els superherois de Marvel i DC serien els que vetllen per que no hi hagi canvi social, per que les coses segueixin com estaven.

És un plantejament que no es dona en la sèrie del Corto Maltès. Tot i que també hi ha personatges heroics, predominen les situacions en les que les pròpies estructures socials faciliten l'eclosió dels conflictes, i els personatges fan el que poden per buscar-se la vida enmig de l'enrenou. Unes situacions en les que el Corto Maltès hi juga un paper més d'observador que d'agent, es podria dir que acompanya l'acció que ell rarament inicia.

En aquest sentit, Alejandro Godino va situar el Corto Maltès en l'òptica de les teories del conflicte i el va definir com un escèptic davant els dogmatismes de la seva època, cosa que el feia un personatge incòmode per a tots els bàndols en conflicte, però al mateix temps molt proper a les persones concretes.

La mirada postcolonial en comparació amb Tintin

Francesc Serra, professor de Relacions Internacionals, va fer una comparativa del Corto Maltès amb Tintin, un altre dels clàssics del còmic europeu. Tot i que

tenen plantejaments similars, amb històries plenes de viatges i d'aventures exòtiques, que com els novel·listes clàssics del gènere (Salgari, Verne, Kipling, London, etc.) tenen una visió molt eurocèntrica. El ponent va fer notar les principals diferències, començant pels autors: mentre Hugo Pratt tenia uns orígens familiars molt cosmopolites, i la seva infantesa i adolescència van tenir lloc en llocs molt dispersos, Hergè provenia d'una família belga conservadora i es va formar ideològicament en el feixisme (cosa que queda palesa en les seves primeres obres). Mentre Tintin no aporta gaires personatges reals en les seves aventures, el Corto Maltès en canvi està rodejat de personatges com John Reed, Hemingway, Stalin, etc.

Un altre aspecte clau és que el Corto Maltès no té una residència fixa, mentre Tintin sempre torna al castell de Moulinsard. El missatge de Tintin és que s'ha de viatjar, conèixer altres cultures i viure aventures, per a després tornar a la normalitat de la pròpia llar. En canvi, El Corto Maltès mai no torna, està sempre en el viatge. Tots dos sempre busquen tresors, però la diferència és que Tintin els troba, mentre que el Corto els busca tota la vida i no els troba o, quan ho fa, són d'algú altre. El seu tresor és el viatge, el camí.

Finalment, tant un com l'altre posen sempre pel davant el valor de l'amistat. Els amics de Tintin són sempre bons. En canvi els del Corto no, de vegades són uns criminals, però ell és molt respectuós amb tothom que troba, amb les dones, amb l'entorn, amb els amics, amb les cultures. Això el fa dubtar contínuament de si mateix, amb una mena de tristesa vitalista des de la que ho qüestiona tot.

La transició ecosocial

Finalment, **Josep Espluga** va fer una intervenció per assenyalar els aspectes del Corto Maltès que poden ser interpretats des de la crisi ecològica i les propostes de transició ecosocial. Va centrar la seva atenció en els aspectes energètics i va mostrar com, durant l'època biogràfica fictícia del Corto Maltès, la font predominant d'energia era el carbó que feia funcionar les màquines de vapor. Ell viu en plena època de la primera globalització econòmica i per això les històries van plenes de vaixells de vapor que recorren el món amunt i avall. La primera vegada en la història en la que s'estableixen rutes comercials ordinàries i freqüents entre continents. Cosa que possibilita les primeres grans migracions. Tanmateix, el Corto Maltès es desplaça sempre amb un veler, és a dir, amb energia eòlica renovable. Una forma de no dependre dels combustibles fòssils.

Un altre aspecte remarcat per Espluga és el fet que el capitalisme industrial no es pot entendre sense l'explotació de les colònies per part de les metròpolis europees. L'acció de les històries del Corto Maltès transcorren sempre en els intersticis del món colonial, i gairebé sempre dona protagonisme als moviments de resistència anti-colonials. Sovint hi apareixen alguns dels mecanismes del poder colonial, com l'esclavatge o l'acaparament de terres. Uns temes que amb la crisi ecosocial actual han tornat a primera línia de preocupació política i social.

Josep Lluís Espluga
Professor de Sociologia

Acte de clausura de les pràctiques professionals amb Alumni

Dijous 18 de maig a les 13 30h es va celebrar a la sala d'actes de la Facultat de CCPP i de Sociologia, amb el suport del Servei d'Ocupació, de l'acte "Encarar el futur: la mirada dels alumni" on antics alumnes de la facultat van parlar de les seves

experiències professionals. Va obrir l'acte la vicedegana de professionalització, Dafne Muntanyola, que va agrair la presència dels alumnes d'aquesta assignatura optativa i que va desitjar que aquest acte ajudés a inspirar-los en les seves insercions professionals.

Va obrir el torn de paraules la professora Mireia Bolíbar, del departament de sociologia de la UAB, que, a més d'explicar la seva trajectòria acadèmica, va elaborar una reflexió sobre "el síndrome de l'impostor" que afecta particularment a les dones, per la seva "socialització de gènere" que les porta a "dubtar de nosaltres mateixes, de les nostres competències i capacitats". En aquest sentit, Bolibar va animar a l'alumnat assumir aquestes pors i inseguretats, a no reduir expectatives, i a buscar feina convençudes de les seves habilitats i de la seva formació. En segon lloc, Joan Rosés, alumni de Ciències Polítiques, va reconèixer una trajectòria formativa accidentada, amb un grau llarg i un màster sense completar, però va explicar com implicació en el tercer

sector i el seu activisme en la realització de pressupostos participatius a la Floresta va donar-li l'experiència i els contactes per trobar una feina com a tècnic de participació estable i polivalent, i amb molta passió per la seva feina. En tercer lloc, Marina Tovar, graduada recent de Relacions Internacionals, ens va parlar des de Teams de la seva curta però intensa trajectòria que l'ha dut a treballar pels serveis d'Intel·ligència i Seguretat de les Nacions Unides amb només 22 anys. Va destacar que "està molt bé no saber què vols" i va animar l'alumnat a fer estades de voluntariat i pràctiques internacionals, encara que fossin de curta durada, per anar descobrint sobre la marxa els propis objectius professionals. I també va destacar que ella va treballar sempre a temps parcial quan estudiava, cosa que demostrava que amb capacitat d'organització tot és possible.

Finalment, Antoni Biarnés, director del Col·legi de Sociòlegs i Politòlegs (COLPIS), però també alumni de la segona promoció de politòlegs el 1988-1989, i actual professor de la facultat, va presentar algunes dades sobre la borsa de treball del col·legi, amb un clar domini de les places de l'administració pública, sobretot places de tècnic municipal, però també del tercer sector i de consultories. Va recordar que per qui tingui vocació de servei públic l'administració és una via laboral interessant, i que la figura del secretari, present a tots els ajuntaments, és una feina estable i ben remunerada. També va presentar els serveis pels col·legiats, que inclouen l'accés a la borsa de treball amb més de 1500 ofertes anuals, a més de descompte als cursos de formació de postgraus i màsters, de preparació d'oposicions i de participació a les comissions d'especialització que promouen el networking i la generació d'intercanvi d'idees i de coneixements.

L'assignatura optativa de pràctiques curriculars s'acomiada fins el curs 2023-2024!

Dafne Muntanyola

Vicedegana de Comunicació, Professionalització i TFG i professora de Sociologia

Nous vídeos a l'apartat de pràctiques del web

Ja podeu consultar les presentacions que van fer les entitats a la Fira Engega't que va tenir lloc els dies 19 i 20 d'abril a la facultat. Es tracta de presentacions d'uns tres minuts de durada en què cadascuna explica la seva àrea d'actuació i manera de funcionar. D'altra banda, també podeu consultar el vídeo de l'acte de clausura de les Pràctiques Professionals del curs 2022 – 2023, adreçat a l'orientació dels estudiants que estan a punt d'acabar el grau.

Pel que fa a la Fira Engega't, hi trobareu les presentacions de l'Ajuntament de Granollers, el Centre d'Estudis d'Opinió, el Centre d'Investigació Sociotècnica (CISOT), la Diputació de Barcelona, el Departament Tècnic i l'Àrea d'Inclusió del Grup ABD, el Grup de Recerca en Democràcia, Eleccions i Ciutadania (GRDEC), l'Ajuntament de Sant Boi de Llobregat, el mateix Servei d'Ocupabilitat de la UAB, el síndic de greuges, l'ONG SETEM, el Voluntariat Internacional CCONG, El Col·legi de Secretaris, Interventors i Tresorers d'Administració Local (CSITAL) i la Direcció General de Polítiques Ambientals i Medi Natural. Algunes de les entitats són opcions de l'oferta de pràctiques curriculars del curs 2023-2024.

La Fira Engega't és una iniciativa de la facultat i el Servei d'Ocupabilitat de la UAB, amb els objectius d'ajudar a l'alumnat a definir el seu perfil professional i posar-lo en contacte amb entitats del mercat laboral.

D'altra banda, també podreu visualitzar el vídeo de l'acte de clausura de les Pràctiques Professionals del curs 2022 – 2023 sota el títol "Encarar el futur: la mirada dels alumni". En aquest acte, que es va celebrar el passat 18 de maig a la Sala d'actes de la Facultat hi van participar la professora del Departament de Sociologia de la UAB Mireia Bolívar, l'alumne de Ciència Política Joan Rosés, l'acabada de graduar del grau de Relacions Internacionals, Marina Tovar, i el director del Col·legi de Politòlegs i Sociòlegs, Antoni Biarnés. Tots ells parlen de la seva trajectòria i donen consells als estudiants sobre com encarar el futur professional.

Podeu consultar tots els vídeos a l'apartat de pràctiques del web de la facultat al següent [enllaç](#).

Gemma Viñeta

Becària de comunicació de la Facultat

Visita de la Universitat de Toulouse al coordinador d'Intercanvis

La Facultat continua elaborant el seu teixit de relacions i aliances amb altres facultats i universitats d'arreu d'Europa i del món. En aquest àmbit, hem rebut la visita d'un equip de la universitat de Toulouse, o Tolosa del Llenguadoc que han volgut entrevistar el nostre coordinador d'Intercanvis, el Francesc Serra. Des de Tolosa mantenen un conveni de doble llicenciatura amb la Facultat de Dret de la UAB, i han mostrat un interès especial en el doble grau de Dret i Relacions Internacionals, que hem iniciat aquest curs amb un èxit notable. Els nostres companys llenguadocians ens han demanat un missatge d'encoratjament per als seus estudiants des de la nostra experiència, cosa que hem fet amb ulls clucs. Les bones relacions amb les universitats franceses i particularment amb les que formen part del nostre entorn geogràfic i cultural continuen sent una prioritat per nosaltres, i cada any rebem i enviem estudiants a banda i banda del Pirineu.

Spiritual Flavours al seminari de recerca de l'ISOR

El passat 20 d'abril, l'ISOR (Investigacions en Sociologia de la Religió) va convidar l'artista visual i geògrafa cultural, Laura Cuch (Goldsmiths, University of London), a presentar la seva recerca doctoral i projecte, Spiritual Flavours (sabors espirituals), sobre menjar i religió, que va dur a terme al departament de geografia de la University College London. Aquesta investigació interdisciplinària es centra en la relació de les pràctiques materials religioses i del menjar de set comunitats religioses diferents que conviuen a prop l'una de l'altra en el mateix barri, Ealing, a Londres. La tria d'aquestes comunitats és

representativa de diverses ones i històries de migració de gent d'arreu del món al llarg del creixement d'aquesta localitat com a suburbi de l'oest de Londres al segle XX, i inclouen: una mesquita d'origen paquistanès, que avui dia atrau a gent de diversos països; una sinagoga lliberal fundada per un grup de gent que havien sigut rescatats de l'Alemanya Nazi quan eren nens; una església catòlica iniciada per una comunitat d'irlandesos que treballaven en el desenvolupament ferroviari de la zona); un temple Hindú amb una comunitat Tàmil, amb molts refugiats polítics de Sri Lanka; una Gurdwara Sikh amb gent del Punjab; una església Pentecostal Elim amb una congregació de més de mil persones de països de tot el món; i una església anglicana amb una comunitat important del Carib des dels anys cinquanta i seixanta.

La investigació es desenvolupa a través del projecte artístic i participatiu, [Spiritual Flavours](#), que es compon de tres elements principals: un foto-llibre de receptes, una pel·lícula de 28 minuts (amb un tràiler de cinc), i la sèrie fotogràfica expositiva Meals (àpats). Aquests elements complementaris aborden diferents dimensions de la relació entre menjar i religió. Durant el seminari, la Laura va mostrar primer les imatges de la sèrie fotogràfica per introduir cada una de les set comunitats religioses del projecte, a partir de l'imaginari de la materialitat i l'estètica dels espais on es fan àpats col·lectius, com també l'anàlisi de la seva temporalitat, organització i significat religiós. Després, va mostrar com el foto-llibre capta la gran diversitat religiosa i cultural d'aquest suburbi, així com un gran ventall de formes com el menjar i la religió es relacionen. Estructurat al voltant de les persones que aporten i cuinen les receptes a casa seva, el llibre fa evident la interrelació entre llar, família, tradició, diversitat, migració, adaptació, creences i aspiracions del passat i del futur. A través d'imatges i textos que parlen de la seva participació en les comunitats religioses, el projecte també aporta coneixement sobre la vinculació entre l'espai domèstic i el comunitari a través del menjar. Seguidament hi va haver la projecció de la pel·lícula de vint-i-vuit minuts, *Spiritual Flavours*, la qual aborda la dimensió afectiva del ritme i l'experiència corporal tant de les pràctiques religioses com del menjar. Ho fa a través de la tècnica comparativa de pantalles múltiples, l'experimentació amb la barreja de sons de cuina i de pregària, i a través de les narracions emotives dels personatges. Aquestes enllacen diferents etapes de la seva vida a partir d'un plat i de la seu significat religiós i personal.

Tant el llibre com la pel·lícula també fan palès el caràcter participatiu del projecte. A la pel·lícula, els tres protagonistes (de tres comunitats religioses diferents) es coneixen i cuinen una recepta junts que ells pensen és inclusiva de

moltes religions. Per altra banda, el llibre evidencia la complicitat de la gent que hi va participar i, com a objecte, comunica els fruits de la recerca d'una forma innovadora i significativa tant per la gent que aporta les receptes, els seus amics i familiars, així com el públic en general.

La Laura va fer un resum de les contribucions més significatives de la investigació, dins dels àmbits de la geografia i estudis de la religió i del menjar (per exemple, pel que fa a debats sobre menjar, multiculturalitat i convivència, o sobre pràctiques religioses fora dels espais oficialment sagrats); així com també en relació als debats sobre les pràctiques creatives com a mètode d'investigació. En aquest sentit, el projecte va guanyar el 2020 un Rieger Project Award de la International Visual Sociology Association.

Finalment, la Laura va enllaçar aquestes contribucions amb el treball de camp i recerca preliminar que està duent a terme com a investigadora de visita, vinculada a l'ISOR, sobre menjars a l'aire lliure i a gran escala en espais públics i comunitaris com, per exemple, calçotades de barri o Iftars populars.

Grup de recerca ISOR

Escriu-nos!

Trobaràs totes les notícies a la [web de la Facultat](#) i a les xarxes socials [@politiquesUAB](#)

Si ens vols enviar informació perquè la puguem incloure en el butlletí, fer-ne difusió a les xarxes socials o fer-ne una notícia per la web:

Vicedeganat de Comunicació, Professionalització i TFG

comunicacio.fcps@uab.cat

Pots consultar tots els butlletins publicats al [DDD de la UAB](#)